



İŞ TEFTİŞİ UYGULAMALARI

Onur BATUMAN
İş Başmüfettişı
17.04.2019/İSTANBUL



AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

- 703 sayılı Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile (1) ve (15) sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinin ilgili hükümleri uyarınca (Mülga) Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile (Mülga) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı **“Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı”** adı altında birleştirilmiştir.



AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

- (1) sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 67 ve 78 nci maddelerinde yer alan hükümler doğrultusunda, mülga olan iki bakanlığın denetim/teftiş birimlerinin yetki, görev ve sorumlulukları yeni kurulan **Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı**'na verilmiştir.
- Rehberlik ve Teftiş Başkanlığının yeni görev ve yetkileri başlıca şu şekilde sıralanmıştır:



REHBERLİK ve TEFTİŞ BAŞKANLIĞI

- Bakanlığın görev alanına giren faaliyet ve işlemlerle ilgili teftiş, inceleme ve soruşturmaları yürütmek, gerekli önlemleri almak veya aldirmek,
- Bakanlığın görev alanına giren konularda ulusal ve uluslararası mevzuatın uygulanmasını izlemek, mevzuat çalışmaları yapmak, gerektiğinde, teftiş ve denetimler sonucunda, mevzuatın aksayan yönleri, uygulanabilirliği, sektörel bazda ilgili kurum ve kuruluşlarca alınması gereken önlemleri belirlemek,



REHBERLİK ve TEFTİŞ BAŞKANLIĞI

- Denetim sonuçlarına ilişkin istatistikleri tutmak, değerlendirmek ve yorumlamak,
- 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu ile 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu İle İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunu uyarınca işyerlerinde inceleme yapmak, iş ve işlemlerini teftiş etmek,
- Kayıtdışı istihdamla mücadele etmek, bu amaçla sektörel analizlere dayalı denetimleri yürütmek ve bu konularda alınması gerekli tedbirleri önermek,



REHBERLİK ve TEFTİŞ BAŞKANLIĞI

- Kurumun merkez ve taşra teşkilâtı ile personelinin idarî, malî ve hukukî işlemleri hakkında denetim, inceleme ve soruşturma yapmak,
- Bakanlığın görev alanına giren konularda faaliyet gösteren kamu kurum ve kuruluşları, gerçek ve tüzel kişiler ile gönüllü kuruluşlara, faaliyetlerinde yol gösterecek plan ve programlar oluşturmak ve rehberlik etmek,
- Bakan tarafından verilen diğer görevleri yapmak.



REHBERLİK ve TEFTİŞ BAŞKANLIĞI

- Bu kapsamda, Rehberlik ve Teftiş Başkanlığımız tarafından teftiş faaliyetleri; **iş teftişi** ve idari teftiş olarak iki ayrı başlık altında yürütülmektedir.
- **iş teftişi**; çalışma süreleri, ücretler, iş sağlığı ve güvenliği, işçilerin refahı, çocuk ve gençlerin çalıştırılması, kayıtdışılık, işsizlik, istihdam ve işgücü piyasası uygulamaları gibi çalışma şartlarına ve ortamına ilişkin tüm mevzuat hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili olarak araştırma, inceleme ve denetlemeyi de kapsayan ve Devlet adına gerçekleştirilen teftiş faaliyetlerini ifade etmektedir.



REHBERLİK ve TEFTİŞ BAŞKANLIĞI

- İş teftişi görevi; 5690 sayılı Kanunla onanan **81 sayılı Sanayi ve Ticarete İş Teftişi Hakkındaki ILO Sözleşmesi**, ile 4857 sayılı İş Kanunu ve 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu başta olmak üzere, temel iş kanunları, 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ve diğer çalışma mevzuatı hükümlerine göre **Bakanlığımız İş Müfettişleri** tarafından yürütülmektedir.



İŞ TEFTİŞİNE DAYANAK MEVZUAT

- 4857 Sayılı İş Kanunu
- 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu
- 6356 Sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu
- 854 Sayılı Deniz İş Kanunu
- 5953 Sayılı Basın İş Kanunu
- 4904 Sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu
- 4447 Sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu
- 5544 Sayılı Mesleki Yeterlilik Kurumu Kanunu
- 5510 Sayılı Genel Sağlık Sigortası Kanunu
- 4632 Sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu



İŞ TEFTİŞİ YAKLAŞIMLARI

İş teftişi konusunda iki temel yaklaşım mevcuttur.

- Tepkisel (reaktif) yaklaşım
- Önleyici (proaktif) yaklaşım



İŞ TEFTİŞİ POLİTİKAMIZ

- Başkanlığımız teftiş yaklaşımını, tepkisel denetimlerden ziyade, **önleyici denetimlere** ağırlık verecek şekilde değiştirmiştir.





İŞ TEFTİŞİ POLİTİKAMIZ

**ÖNLEYİCİ
DENETİM**

**ÖNCELİKLİ
SEKTÖR
ÖNCELİKLİ
RİSK
ANLAYIŞI**

**DAHA ÇOK
İLETİŞİM VE
SOSYAL
DİYALOG**

**DAHA ÇOK
İŞBİRLİĞİ**



İŞ TEFTİŞİ POLİTİKAMIZ

PROGRAMLI TEFTİŞLER

- Risk, alan veya sektör esaslı yapılan
- Klasik teftiş anlayışı dışında gerçekleştirilen
- İlgili tüm sosyal tarafları kapsayan
- Eğitim, iletişim ve bilgilendirmeye ağırlık veren

çözüm odaklı teftişlerdir.



İŞ TEFTİŞİ POLİTİKAMIZ

SOSYAL TARAFLARIN BİLGİLENDİRİLMESİ

- Programlı teftişler, teftişlerin yürütüleceği sektörlerdeki işverenlerin, sendikaların, meslek odalarının, yerel yönetimlerin ve ilgili diğer sivil toplum kuruluşlarının katılımı ile düzenlenen **toplantılarla** başlamaktadır.
- Ön bilgilendirme yapılarak, işverenlerin daha teftişlere başlanmadan **kendi inisiyatifleri** ile işyerlerindeki riskleri gidermeleri sağlanmaya çalışılmaktadır.



İŞ TEFTİŞİ POLİTİKAMIZ

KURUMLARARASI İŞBİRLİĞİ

- Teftiş programlarının uygulanmaya başlanmasından sonuçlanmasına kadar tüm aşamalarda sorunların tarafı olabilecek tüm kurum ve kuruluşlar ziyaret edilerek, onlarla sorunları ve çözüm önerilerini tartışma toplantıları düzenlenerek, **işbirliği protokolleri** yapılarak sorunların çözümüne tüm tarafların katkıda bulunması sağlanmaya çalışılmaktadır.



İŞ TEFTİŞİ POLİTİKAMIZ

YAYIN FAALİYETLERİ

- Sosyal taraflar, teftişler sırasında ya da düzenlenen eğitim toplantılarında Başkanlığımızca hazırlanan ve işyerlerindeki riskleri ve alınması gereken önlemleri konu eden **el kitapçıkları** aracılığı ile de bilgilendirilmekte, söz konusu kitapçıklar eğitimler sırasında ilgililere dağıtılmaktadır.



İŞ TEFTİŞİNİN PLANLANMASI

Genel Çalışma Planı,

- geçmiş yıl/yıllara ait istatistikî veriler,
- ulusal politikalar ve ihtiyaçlar,

göz önünde bulundurularak çalışma hayatının riskleri ve öncelikleri ile Başkanlığın kaynakları dikkate alınmak suretiyle **yıllık olarak** hazırlanır.



İŞ TEFTİŞİNİN PLANLANMASI

Genel Çalışma Planı,

- “programlı teftişler” ve
- “incelemelerden oluşan program dışı teftişler”

olmak üzere iki temel bölümden oluşur.

Genel Çalışma Planının “**programlı teftiş**”
ağırlıklı olarak hazırlanması esastır.



İŞ TEFTİŞİNİN PLANLANMASI

Programlı teftişlerin hazırlanması ve teklifi aşamasında,

- yıllık istatistiki verilere göre,
- mevzuata aykırılığın yaygın olduğu veya
- mevcut verilere göre olabileceği düşünülen işkolu veya meslek dalları ile
- çalışma yaşamının önem arz eden hususlarına öncelik verilir.



İŞ TEFTİŞİNİN PLANLANMASI

- Grup başkanlıkları veya Başkanlık tarafından hazırlanan Yıllık Teftiş Programları ile incelemelere esas verilerden oluşacak Genel Çalışma Planı, Aralık ayının ilk iş gününe kadar, Başkanlıkça **Bakan Onayına** sunulur.



İNCELEME PROGRAMLARI

- İş sağlığı ve güvenliği ile işin yürütümü yönünden yapılan bildirim, ihbar ve şikâyetler inceleme teftiş programına alınabilir.
- İnceleme teftiş programlarının hazırlanmasında; işkolu tespiti, büyük endüstriyel kaza oluşabilecek işyerleri için hazırlanacak güvenlik raporunun incelenmesi taleplerinin teftiş programına alınması zorunludur.
- Bunun dışında; kitle iletişim araçlarına yansıyan veya kamuoyunun dikkatini çeken olay yahut uyuşmazlıklar veya benzeri hususlarla ilgili inceleme teftiş programı hazırlanabilir.



TEFTİŞE BAŞLAMADA UYULACAK ESASLAR

- Kural olarak teftiŖe **haber vermeden** gidilir ve teftiŖ iŖyerinin olağan alıŖma saatlerinde yapılır. MfettiŖ, teftiŖ konusuna göre hangi gün veya saatin teftiŖ açısından uygun olacağına karar verir.
- TeftiŖ için gidilen iŖyerinde öncelikle iŖveren, iŖveren vekili gibi st düzey yöneticiler ile tanışılır, **kimlik gösterilir** ve kısaca geliŖ amacı açıklanır.



TEFTİŞE BAŞLAMADA UYULACAK ESASLAR

- Müfettiş, iŐyeri yetkililerinden, iŐyerinde teftişin yapılması ve çalıŐmaya elveriŐli bir ortamın oluŐması için uygun bir yerin hazırlanmasını ister.
- Hazırlanacak alıŐma ortamının, müfettiŐlik kariyerine ve teftişin **gizlilik ilkesine** uygun olmasına dikkat eder.



TEFTİŞE SIRASINDA UYULACAK ESASLAR

- Müfettiş, teftişin konusuna göre iŐyerini gezer; iŐyeri, işveren ve iŐŐileri/ŐalıŐanları tespit eder.
- Müfettiş, iŐyerindeki mal veya hizmet üretimini inceler, buna bağlı olarak ŐalıŐma ortamına ve ŐalıŐma koŐullarına ilişkin tüm hususları mevzuata uygunluk aÇısından değerlendirir.



TEFTİŞ SIRASINDA UYULACAK ESASLAR

- Teftiş ve incelemelerde, konu ile ilgili görölen tüm defter, kayıt ve belgelerin incelenmesi gerekir.
- İşverenlerce kanuni olarak düzenlenmesi zorunlu olan, düzenlenmesi zorunlu olmadığı halde düzenlendikleri tespit edilen kayıt ve belgelerin de incelenmesi gerekir.



TEFTİŞ SIRASINDA UYULACAK ESASLAR

- Müfettiş, teftiş ve incelemelerde, işveren, işveren vekili ve işçilerin/çalışanların yahut konu ile ilgili görülen diğer kişilerin ifadelerine başvurabilir. Müfettiş bilgi ve ifadesini aldığı yahut kendisine başvuran veya ihbarda bulunan kişilerin isimlerini ve kimliklerini açıklamamakla yükümlüdür.
- Tutanakta yer alan bilgiler ifade verenden başkasına okunmaz, açıklanmaz, gösterilmez.



TEFTİŞ SIRASINDA UYULACAK ESASLAR

- Teftişlerde incelemeye esas konulara tutanakta ayrıntılı olarak yer verilir.
- Yapılan teftiş esnasında mevzuata aykırılıklar tespit edilmesi ve bunların işverence giderileceği beyan edilmesi halinde, mevzuata aykırılıkların işverence uygun sürede giderilebileceğinin müfettişçe takdir edilmesi durumunda bir bildirim düzenlenerek **işverene süre verilir.**



TEFTİŞ SIRASINDA UYULACAK ESASLAR

- Söz konusu bildirim işveren veya vekiline tebliğ edilerek **teftiše ara verilir**. Teftiş, işverene verilen süre sonunda ve planlanan dönem içinde müfettiş tarafından belirlenen bir tarihte tamamlanır. Ancak, yapılan teftişlerde ara verme süresi her halde görev ve rapor devrine neden olmayacak şekilde uygulanır.



TEFTİŞ SIRASINDA UYULACAK ESASLAR

- Teftişlerde tespit edilen mevzuata aykırılıklar ve mufettişin gerekli g6rd6đđ hususlar ile teftiş sırasında giderilmesi sağlanan mevzuata aykırılıklar tutanakta belirtilir.
- Teftiş, ara verme uygulamasının ardından mevzuata aykırılıkların verilen sđre sonunda giderilip giderilmediği açısından kontrol edilmesiyle tamamlanır.
- Her teftiş bir rapora bağlanır.



TEFTİŞİN TAMAMLANMASI

- Raporlar mevzuata uygunluk açısından en kısa sürede incelenir.
- Mevzuata uygun görülen veya mevzuata uygunluğu sağlanan raporlar, gereği yapılmak üzere Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüklerine gönderilir.